

Teadus- ja arendustegevuse rahastamine 2021. a riigieelarve eelnõus ja riigi eelarvestrateegias 2021-2024, oktoober 2020

(5/2020)

Teadus- ja arendustegevuse (TA) rahastamine riigieelarvest (RE) jõuab 2021. aastal 1%-ni SKPst. 2021. aasta RE eelnõus on TA kuludeks planeeritud 286,4 mln eurot. Selle saavutamiseks eraldas Valitsus lisavahendeid kokku 56 mln eurot. Haridus- ja Teadusministeeriumile (HTM) eraldatakse täiendavalt 2021. aastal 22,4 mln eurot ning aastatel 2022–2024 ca 75 mln eurot. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile eraldatakse täiendavalt 2021. aastal 22,4 mln eurot ning 2022-2024 75 mln eurot. Teadus- ja arendustegevuse kulumahu viimiseks 1%-ni SKP-st on planeeritud lisavahendeid eelarvestrateegia perioodile kokku 243 mln eurot.

HTMi TAI programmi maht kokku on 206,9 mln eurot. Selle hulka on arvestatud nii TA kulud kui TA tegevust toetavad kulud ning välisvahenditest toetatud kõrghariduse kulud.

RE 2021. a on välja toodud olulisemad teadus- ja arendustegevust toetavad tegevused:

- Suureneb teadusasutuste TA rahastamine, tagatakse baasfinantseerimise ja uurimistoetuste jätkuv kasv säilitades nende suhte 50:50. (HTM)
- Tagatakse ülikoolides ja TA asutustes doktorantidele nooremteaduri lepinguline ametikoht. Toetatakse ülikoolide tegevust doktoriõppe sisu arendamisel ja mitmekesistamisel. Laiendatakse ettevõtlusdoktorantuuri, milleks töötatakse välja uus toetusmeede. (HTM)
- Suureneb toetus eesti keele, kultuuri, ühiskonna ja haridusuuringutele. Töötatakse välja ja rakendatakse täiendavad riiklikud programmid eesti keele, ajaloo ja kultuuri uurimise ja arendamise kõrge teadusliku taseme tagamiseks. (HTM)
- Jätkub Targa linna tippkeskuse tegevuste rahastamine Horisont 2020 kaasrahastatavas projektis FINEST Twins summas 2,2 mln eurot. (HTM)
- Ettevõtted saavad toetust EUROSTARSi programmis osalemiseks ning lõpule viiakse liitumine Euroopa Tuumauuringute Keskusega (CERN). Toetatakse ettevõtete ja TA asutuste osalemist Euroopa Kosmoseagentuuris ca 1 mln euroga ja teistes rahvusvahelistes võrgustikes 1,1 mln euroga aastas. (MKM)
- Jätkatakse IKT teadusmeetme ja ressursside väärindamise teadusmeetme ResTA rakendamiseega. Mõlema meetme maht on ligikaudu 3 mln eurot aastas. (HTM)
- Maaeluministeerium jätkab Mikroobide resistentsuse (AMR) seire ning teadus- ja rakendusuuringutega ja hästi toimiva valdkondliku rakendusuuringute programmiga.
- Kaitseministeerium ja Kaitseväge eraldavad eelarvest vahendeid strateegiliste uuringute tellimiseks ning Kaitseväge jätkab koostööd ülikoolidega. Kaitsekulust eraldatakse teadus- ja arendustegevuseks (sh Küberkaitse koostöökeskuse ja küberlabori kulud) ca 1%.
- Keskkonnaministeerium kavandab täiendavatest vahenditest rahastada rahvusvahelistes teadusprojektides osalemist (Euroopa Horisont JPI Ocean rahvusvaheline teaduskoostööprogramm „Microplastics in the marine environment“), ohtlike ainete uurimist keskkonnas (sh ravimijäägid, taimekaitsevahendid, mikroplast jne), vesinikutehnoloogiate arendamist, intensiivistuva põllumajanduse mõjude väljaselgitamisega looduskeskkonnale seotud ja mulla elurikkuse alaseid teadusuuringuid, mitmekülgsete ja säästvate metsakasutuse võimaluste alaseid teadusuuringuid, metsade tootlikkust, tervislikku seisundit, elujõulisust sealhulgas ka erinevate metsakahjustajate avastamise, leviku takistamise ja kahjustuste

ennetamisega ning metsapuuliikide geneetiliste ressursside kogumise ja säilitamisega seotud teadusuuringuid.

- Sotsiaalministeerium kavandab suurendada koostööd TA asutustega ning koos sellega tõsta tõenduspõhiste otsuste võimekust. Plaanis on teadmussiidreplatvormi loomine tõenduspõhise informatsiooni kasutamise juurutamiseks poliitikakujundamise protsessis.

Riigi eelarvestrateegias (RES) 2021-2024 on välja toodud olulisemad teadus- ja arendustegevust toetavad tegevused:

- Covid-19 kriisi järgsele taastumisele ning majanduse elavdamisele kaasa aitamiseks toetatakse uuest erakorralisest Taaskäivitamisrahastust (ehk taaste- ja vastupidavusrahastust, RRF) Eesti taaste- ja vastupidavuse kava alusel reforme ja investeeringuid - sh valdkondi, mis on seotud majandusliku, sotsiaalse ja regionaalse ühtekuuluvusega, rohe- ja digipöördega, tervishoiu, konkurentsivõime, vastupidavuse, hariduse ja oskustega, teadusuuringute ja innovatsiooniga, aruka, kestliku ja kaasava majanduskasvuga, töökohtade loomise ja investeeringutega ning finantssüsteemide stabiilsusega.
- Toetatakse ettevõtja vajadusest lähtuvaid rakendusuringuid ja eksperimentaararendust ning ettevõtete teadlikkuse kasvu uutest tehnoloogilistest võimalustest, eesmärgiga suurendada Eesti majanduse teadmusmahukust (24,6 mln aastateks 2021-2023).
- Toetatakse ülikoolide küberturbealase teadusvõimekuse arendamist riigi seisukohast strateegilistes valdkondades, et tagada seeläbi vajaliku ekspertiisi olemasolu.
- Kaitsealase teadus- ja arendustegevuse ning kaitsetööstuse teadus- ja arendustegevuse valdkonnaga seotud kogukulu kasvab 2021-2024 nii nominaalsuurusena kui ka osakaaluna kaitsekuludest, saavutades taseme 0,75% kaitsekuludest.

1. Suvine majandusprognoos 2020 ning riigieelarves planeeritud vahendid TA-le

	2020	2021	2022	2023	2024
SKP (mln eurot)	26,53	28,22	29,91	31,66	33,11
SKP nominaalkasv, %	-5,6	6,4	6,0	5,8	4,6
Tarbijahinnaindeksi muutus, %	-0,2	1,4	2,2	2,1	1,9
Keskmine palk, eurot	1422,0	1428,0	1493,0	1565,0	1626,0
Keskmise palga nominaalkasv, %	1,1	0,4	4,5	4,8	3,9
TA kulutused RES 2021-2024, mln eurot	219,1	286,4	267,2	275,3	223,7
Kaitseministeeriumi valitsemisala	4,4	3,3			
Keskkonnaministeeriumi valitsemisala	2,7	5,8			
Siseministeeriumi valitsemisala	2,2	0,8			
Maaeluministeeriumi valitsemisala	8,7	13,3			
Rahandusministeeriumi valitsemisala	2,4	1,1			
Kultuuriministeeriumi valitsemisala	0,4	3,1			
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala	33,0	67,1			
Sotsiaalministeeriumi valitsemisala	4,9	5,2			
Justiitsministeeriumi valitsemisala	0,9	0,8			
Riigikantselei	0,3	0,2			
Välisministeeriumi valitsemisala	0,8	0,8			
Haridus- ja Teadusministeerium	158,4	169,4			
Valitsemisalade ülene RES 2020-2023 raames eraldatud jaotamata vahendid	0	15,7			

2. 2021. a riigieelarves ministriumidele eraldatud täiendav raha teadus- ja arendustegevusele (mln EUR). Erinevus tabel 1 tuleneb sellest, et TA eelarve suurenemine 2021. a oli juba RES 2020-2023 kavandatud.

Ministeerium	Summa	Osakaal
Haridus- ja Teadusministeerium	22,4	40%
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	22,4	40%
Maaeluministeerium	4,8	9%
Sotsiaalministeerium	2	4%
Keskkonnaministeerium	1,4	3%
Kultuuriministeerium	3	5%
Kokku	56	100%

Kasutatud allikad: 2021. a riigieelarve seaduse eelnõu ja 2021. a riigieelarve seaduse seletuskiri, riigi eelarvestrateegia 2021-2024 ning Haridus- ja Teadusministeeriumi andmed.

Teemaleht, sellel toodud andmed Exceli formaadis on kättesaadaval Eesti Teadusagentuuri kodulehel: <https://www.etag.ee/tegevused/uuringud-ja-statistika/statistika/>

Kontakt: ETAg analüüsiosakond, <http://www.etag.ee/teadusagentuur/kontaktid/analusiosakond/>